

กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะด้านความปลอดภัยของ
นักบินอากาศยานเบาพิเศษร่มบิน ตามหลักพุทธสันติวิธี*

The Process of Enhancing the Safety Competency of Special Light Air
Paramotor Pilots Based on Buddhist Peaceful Means

¹โอวาท พรหมพินิจ, ขันทอง วัฒนะประดิษฐ์ และพระมหาหรรษา ธมฺมหาโส

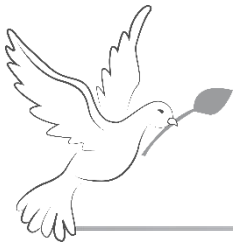
¹Ovat Phrompinid, Khantong Wattanapradith

and Phramaha Hansa Dhammahāso

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

¹Corresponding Author. E-mail: ovat.pp99@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอผลการใช้กระบวนการบังคับอากาศยานเบาพิเศษให้ปลอดภัยตามหลักพุทธสันติวิธี เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 4 กลุ่ม รวม 20 รูป/คน การทำสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 6 รูป/คน และการนำรูปแบบไปฝึกปฏิบัติกับนักบินอากาศยานเบาพิเศษร่มบินจำนวน 15 คน โดยวิเคราะห์สรุปข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพด้วยวิธีอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า การสร้างกระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะความปลอดภัยนักบินตามหลักพุทธสันติวิธีเริ่มด้วยการมีสติมีโยนิโสมนสิการ คือ การตระหนักถึงคุณค่าชีวิต เพื่อทำให้เห็นคุณค่าของการเจริญสติในการพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะด้านความปลอดภัย การมีกัลยาณมิตรในการช่วยระมัดระวังความปลอดภัยซึ่งกันและกัน การหมั่นตรวจเช็คสมรรถนะด้านความปลอดภัยด้วยหลักอิทธิบาท 4

กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะด้านความปลอดภัยสำหรับนักบินด้วยพุทธสันติวิธี มีระยะดำเนินการ 7 ขั้นตอน จากการศึกษาสังเคราะห์ได้ชุดฝึกปฏิบัติ SAPK Model ประกอบด้วย S-Satipatana คือ การมีสติสัมปชัญญะ ความระลึกได้ และ การรู้สึกตัวอยู่เสมอในความพร้อมของสุขภาพกาย สุขภาพใจ A-Awareness คือ การตระหนักถึงคุณค่าชีวิตโดยการรับฟังสื่อธรรมกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการเจริญสติก่อนเริ่มการบิน P-Professional ความชำนาญ คือ ความสามารถและทักษะสมรรถนะด้านความปลอดภัย โดยใช้แบบตรวจเช็คอุปกรณ์และความพร้อมให้เป็นอุปนิสัย K- Kalayanamitta การเป็นกัลยาณมิตรของครูฝึก และเพื่อนนักบิน ช่วยแนะนำและช่วยเหลือกันเพื่อการบินที่ปลอดภัย ผลที่ได้จากชุดฝึกปฏิบัติการทำให้

* Received March 26, 2020; Revised June 10, 2020; Accepted June 20, 2020

นักบินอากาศยานเบาพิเศษร่มบิน มีความระมัดระวัง ตรวจสอบเช็คอุปกรณ์ ตรวจสอบสภาพแวดล้อม และภูมิอากาศ สุขภาพกายและใจ ไม่ตกอยู่ในความประมาท

คำสำคัญ: กระบวนการ; เสริมสร้างสมรรถนะด้านความปลอดภัย; นักบินอากาศยานเบาพิเศษร่มบิน; พุทธสันติวิธี

Abstract

The article of research aimed to present the results of the safe use of the special light air paramotor based on the Buddhist peaceful means. The research was an action research by means of in-depth interviews with 4 groups of key informants in a total number of 20 persons, focus group discussion with 6 persons, and a model was used to practice with 15 special light air parameter pilots by using both quantitative and qualitative data were analyzed and summarized using the inductive method.

The results of research were found that the creation of the process for enhancing the pilots' safety competency based on the Buddhist peaceful means started by having *Sati* (Mindfulness) and *Yonisomanasikāra* (Thorough Attention), namely, an awareness of the life values in order to realize the values of having mindfulness in considering the related factors to safety competency. As well as, having *Kalyāṇamitta* (Good Friends) to look out for each other's safety and to check safety competency based on the doctrine on *Iddhipāda* (Four Paths of Accomplishment). The process of enhancing the pilots' safety competency based on the Buddhist peaceful means consisted of 7 processing phases. The study and synthesis acquired a practice model called "SAPK" which consisted as follows: S - *Satipaṭṭhāna* (Four Foundations of Mindfulness) by having mindfulness, awareness, and contemplation of the body and mind; A – Awareness of life values through listening to Dhamma media in order to realize the importance of having mindfulness before starting to take off; P – Professional referred to the expertise which included ability and skills in safety competency by using the equipment inspection form and checking for its readiness regularly; and K - *Kalyāṇamitta* by being a good friend with the trainer and fellow pilots including giving advice and warnings for safe flying. The results acquired from the practice model allowed the special light air paramotor pilots to have carefulness in checking the equipment, the surrounding and weather conditions as well as having carefulness in both physical and mental health.

Keywords: Process; Safety Competency Enhancement; Special Light Air Paramotor Pilots; Buddhist peaceful means

บทนำ

ปัจจุบันคนไทยหันมาสนใจกีฬาทางอากาศมากขึ้น และที่นิยมเล่นกันมากที่สุดคือ อากาศยานเบาพิเศษร่มบิน (PARAMOTOR) ซึ่งเป็นกีฬาที่นิยมกันทั่วโลก และด้วยเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าได้พัฒนาอุปกรณ์กีฬาให้มีความปลอดภัยสูงมากยิ่งขึ้น ประเทศไทยได้ส่งนักกีฬาออกแข่งขันไปยังนานาประเทศได้รับรางวัลเหรียญทอง และมีวางอันดับหนึ่งของโลกมาแล้ว โดยการนำของสมาคมกีฬาทางอากาศและการบินแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ และการกีฬาแห่งประเทศไทย นักบินจะต้องเรียนรู้ทั้งการกีฬา และศาสตร์การบิน ให้เข้าใจถึงหลักการและวิธีการอย่างท่องแท้และถึงแม้ว่าอากาศยานประเภทนี้มีความปลอดภัยสูงกว่าชนิดอื่น แต่ก็มีความเสี่ยงที่ไม่คาดหวังที่อาจเกิดอุบัติเหตุขึ้นได้ทุกเมื่อทุกเวลาที่ทำการบิน ตามที่ปรากฏในข่าว เช่น นักบินพารามอเตอร์ตกในการแข่งขันกีฬาทางอากาศเทิดพระเกียรติ ที่จังหวัดสุรินทร์เสียชีวิต (Weekend hobby, 2020) นักบินฝึกหัด ขณะทำการฝึกบินพลาดหลุด ร่อนลงจอดผิดจังหวะไกลไปกับพื้นเสียชีวิตที่จังหวัดนนทบุรี (Thairath, 2020) และนักบินพารามอเตอร์ฝึกหัด ตกกลางทุ่งนา จังหวัดบุรีรัมย์ เสียชีวิต การเกิดอุบัติเหตุของอากาศยานเบาพิเศษร่มบินเกิดขึ้นหลายครั้ง ต้องสูญเสียชีวิตก็หลายคน กล่าวได้ว่าการเกิดอุบัติเหตุกับนักบินอากาศยานเบาพิเศษร่มบินจึงเป็นเรื่องที่ไม่ควรมองข้าม

จากการศึกษาข้อมูลและติดตามกีฬาทางอากาศจึงตั้งข้อสังเกตว่า สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุส่วนมากเกิดจากความผิดพลาดเกิดจากมนุษย์หรือตัวนักบินผู้ขับเองที่ยังเตรียมความพร้อมไม่เพียงพอ เริ่มตั้งแต่การเตรียมร่างกายให้มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ และนักบินต้องเรียนรู้หลักการวิธีการศาสตร์การบิน เช่นอากาศพลศาสตร์ซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องเรียนรู้กฎธรรมชาติของอากาศให้ลึกซึ้ง เพราะหลักของอากาศพลศาสตร์สามารถทำให้อากาศยานบินไปในอากาศได้ แต่ก็สามารถให้เครื่องตกได้ อากาศพลศาสตร์ อุตุนิยมวิทยาและสภาพอากาศใกล้เคียงกันมาก เป็นศาสตร์ที่มีความสำคัญต่ออากาศยานทุกชนิดอากาศยานเบาพิเศษร่มบินเช่นกัน ที่ควรได้รับการฝึกฝนเรียนรู้ให้เกิดความชำนาญ ให้เกิดทักษะ กล่าวโดยสรุปสาเหตุความไม่ปลอดภัยที่เกิดขึ้นกับนักบินอากาศยานเบาพิเศษร่มบิน มี 2 ปัจจัยหลักๆ คือ เรื่องของความไม่พร้อมของนักบินเองทั้งด้านร่างกายและจิตใจ และทักษะที่สำคัญที่นักบินต้องตระหนักถึงและให้ความสำคัญกับการตรวจสอบและทำความเข้าใจการเรียนรู้ทุกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในการบิน เช่น อากาศพลศาสตร์ และอุตุนิยมวิทยา เป็นต้น

สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหามาแล้วแม้ว่าจะมีการอบรมตามข้อกำหนดการบิน นักบินได้เรียนรู้กฎธรรมชาติเพื่อให้เข้าใจถึงหลักการ วิธีการ ที่จะเดินทางไปในอากาศด้วยตนเอง ด้วยความปลอดภัย จำเป็นต้องศึกษาศาสตร์การบินวิทยาการสมัยใหม่และพุทธวิธี ที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจ ฝึกฝน ฝึกซ้อมให้เกิดทักษะและความชำนาญ ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและลงพื้นที่ฝึกซ้อมในสนามฝึกด้วยตนเอง หรือสนามแข่งขันกีฬาทางอากาศ เพื่อกำหนดเป้าหมายแนวทางปฏิบัติให้กับนักบิน สรุปเป็นข้อควรทำ หรือวิธีปฏิบัติให้นักบินอากาศยานเบาพิเศษร่มบินนำไปปฏิบัติได้จริงและเข้าสังเกตการณ์เข้าปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พิจารณาข้อผิดพลาดต่างๆนำไปปรับปรุงแก้ไข แล้วทำซ้ำค้นหาข้อสรุปนำผลไปปฏิบัติได้ให้เป็นรูปธรรม

โดยหวังว่าผลการศึกษาจะเป็นอีกหนึ่งนวัตกรรมทางความคิดที่จะนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรม และช่วยให้นักบินเพิ่มสมรรถนะมีความปลอดภัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อนำเสนอกระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะด้านความปลอดภัยของนักบินอากาศยานเบาพิเศษร่มบิน ตามหลักพุทธสันติวิธี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีตามขอบเขตเนื้อหา แนวคิด ทฤษฎี ที่กำหนด ประกอบด้วย ความตระหนักรู้คุณค่าความสามารถ และทักษะในตนเอง, กฎระเบียบ กติกา ข้อบังคับ พระราชบัญญัติการเดินอากาศ สมาคมกีฬาทางอากาศและการบินแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ และการกีฬาแห่งประเทศไทย, หลักพุทธสันติวิธี ที่เสริมสร้างสมรรถนะด้านความปลอดภัย เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้าง

ระยะที่ 2 นำเครื่องมือไปตรวจหาความเที่ยงตรงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายข้อ (Index of item objective congruence) ได้ค่าความเที่ยงตรงของ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก อยู่ในระดับที่ 0.8 ขึ้นไปซึ่งเป็นระดับที่มีความเที่ยงตรงที่สามารถนำไปใช้ได้ ลงพื้นที่เก็บข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แบ่งเป็น 4 กลุ่ม รวม 20 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling) ตามประเภทของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) เป็นนักกีฬาทางอากาศ (ร่มบิน) สังกัด สมาคมกีฬาทางอากาศและการบินแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ 2) เป็นผู้เชี่ยวชาญในการฝึกบิน อย่างน้อย 10 ปีขึ้นไป 3) มีความเชี่ยวชาญด้านสันติวิธี 4) มีความเชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา ทำการสังเคราะห์เนื้อหา ด้วยด้วยเทคนิค 6'C Technique Analysis

ระยะที่ 3 การสร้างกระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะด้านความปลอดภัยของนักบินฯ โดยนำผลข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในระยะที่สอง ร่างเป็นเครื่องมือกระบวนการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำนวน 6 ท่าน ทำการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group Discussion) เพื่อประเมินเครื่องมือและกรอบแนวคิดในชุดฝึกปฏิบัติการการเสริมสร้างสมรรถนะฯ และเครื่องมือวิจัยที่ใช้ ได้แก่ แบบตรวจเช็คความปลอดภัย เครื่องมือวิจัยที่ใช้วัดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านความปลอดภัยก่อนและหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งเป็นแบบวัดลิเคิร์ตสเกล 5 ระดับที่ผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายข้อ (Index of item objective congruence) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ได้ค่าความเที่ยงตรงของอยู่ในระดับที่ 0.8 ขึ้นไป จากนั้นผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ผ่านการวิพากษ์และพัฒนาจากผู้เชี่ยวชาญ

ให้คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในคน ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้รับอนุมัติรับรอง จริยธรรมในคน จากนั้นนำไปใช้ปฏิบัติการจริง

ระยะที่ 4 การเตรียมสนามที่จะใช้ในการทดลองชุดปฏิบัติการฯ โดยพื้นที่ที่จะเข้าไปศึกษาเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาทางอากาศ มีทั้งสนามกีฬา บุคคล อุปกรณ์กีฬา และสถาบันต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เกณฑ์ในการคัดเลือกสนาม คือ 1) เป็นสนามที่ได้รับการรับรองอย่างถูกต้องตามกฎหมาย 2) เป็นพื้นที่ที่มีภูมิอากาศและภูมิประเทศปลอดภัย สำหรับการฝึกปฏิบัติชุดคู่มือการตรวจสอบสมรรถนะฯ มี 3 สนาม ได้แก่ 1) สนามบินองค์รักษ์ จังหวัดนครนายก 2) สนามทุ่งบิน 237 น้ำพอง อ.น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น 3) สนามแข่งขันกีฬาทางอากาศชั่วคราว อ.บางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ระยะที่ 5 ทดลองชุดปฏิบัติการเสริมสร้างสมรรถนะด้านความปลอดภัยของนักบินฯ โดยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ นักบินที่มีประสบการณ์อย่างน้อย 40 ครั้งหรือชั่วโมงบิน และอยู่ในพื้นที่สนามบินที่กำหนด ได้นักบินผู้เข้าร่วมทดลองชุดปฏิบัติการจำนวน 15 คน โดยผู้วิจัยได้อธิบายกระบวนการที่ใช้ชุดปฏิบัติ ขอตกลงและสิทธิในการขอถอนตัวจากการทดลองตามจริยธรรมในคนหากระหว่างทดลองเกิดความรู้สึกไม่สบายใจ กังวลใจ จากนั้นให้นักบินที่เข้าร่วมทดลองทำแบบทดสอบที่ใช้สำหรับวัดผลก่อนและหลังการทดลอง ประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจ ทักษะเกี่ยวกับความปลอดภัยในการบิน โดยระยะการทดลองให้นักบินนำชุดปฏิบัติการฯ ประกอบด้วย การดูแลอุปกรณ์เครื่องบิน การทำเช็คลิสต์สมรรถนะด้านความปลอดภัย ได้กำหนดเวลาในการใช้เครื่องมือชุดฝึกอบรม ไม่ต่ำกว่า 5 วันทำการ ภายหลังครบกำหนด เก็บรวบรวมแบบบันทึกพร้อมฟังเสียงสะท้อนจากนักบินในการใช้เครื่องมือ

ระยะที่ 6 ระยะติดตามการนำชุดฝึกปฏิบัติการไปใช้ โดยผู้วิจัยติดต่อนักบินเพื่อทราบกำหนดการบิน และได้ขออนุญาตไปสังเกตการณ์ภาคสนาม ได้กำหนดเวลาในการใช้เครื่องมือชุดฝึกอบรม ในช่วงเวลา 30 วัน (10 ม.ค.- 25 ก.พ.63)

ระยะที่ 7 สรุปผลการวิจัยโดยการรวบรวมข้อมูล ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รายงานผลการวิจัยด้วยสถิติที่ใช้เป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และการสรุปผลข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีอุปนัย นำเสนอผลแบบพรรณนาโวหาร

ผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลภาคสนาม พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเสริมสร้างสมรรถนะฯ ดังนี้ 1) ความพร้อม สุขภาพกายและสุขภาพใจของนักบิน 2) ความพร้อมของอุปกรณ์และเครื่องมือสำหรับการบิน 3) ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สภาพสนาม สิ่งปลูกสร้าง สิ่งกีดขวาง 4) การวิเคราะห์สภาพอากาศกระแสลม หมอกควัน ฝุ่นละอองปิดบังทัศนวิสัย การสร้างกระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะฯตามหลักพุทธสันติวิธี เริ่มด้วยการมีโยนิโสมนสิการ คือ การตระหนักถึงคุณค่าชีวิต เพื่อทำให้เห็นคุณค่าของการเจริญสติในการพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะด้านความปลอดภัย การมีกัลยาณมิตรในการช่วยระมัดระวังความปลอดภัยซึ่งกันและกัน การหมั่นตรวจเช็คสมรรถนะด้านความปลอดภัยด้วยหลักอิทธิบาท 4 โดยผ่านกระบวนการทดลองชุดปฏิบัติการเสริมสร้างสมรรถนะฯ ตามหลักพุทธสันติวิธี โดยกำหนดสร้างมีชุดฝึกอบรมประกอบด้วย (1) การฝึกสติสัมปชัญญะ (Satipatthāna) (2) การตระหนักรู้คุณค่าในตนเอง (Awareness) (3) การเป็นนักบินอย่างมี

อาชีพ (Professional) และ(4) การมีเพื่อนักบินให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นกัลยาณมิตร (Kalyānamittā) รวบรวมองค์ความรู้ต่างๆเหล่านี้เพื่อมาวิเคราะห์สกัดออกมาเป็นชุดฝึกอบรม (SAPK) ทดลองใช้กับนักบินอากาศยานเบาพิเศษจำนวน 15 คนซึ่งมีกระบวนการและผลการศึกษาดังนี้

1) ลำดับขั้นตอนกระบวนการให้คำแนะนำนักบินอากาศยานเบาพิเศษรมบิน

1.1) ชี้นำ สร้างความเข้าใจให้กับนักบินอากาศยานเบาพิเศษรมบิน ถึงกระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะด้านความปลอดภัยของนักบินตามหลักพุทธสันติ

1.2) ชี้นำก่อนกระบวนการสอบถามประวัติและประสบการณ์ ของนักบินอากาศยานเบาพิเศษรมบิน และการเป็นนักกีฬาทางอากาศรมบิน

1.3) ชี้นำกระบวนการให้นักบินอากาศยานเบาพิเศษอาสาสมัครทดลองฝึกสติ โดยหายใจเข้า หายใจออก ตั้งสติให้มั่น กำหนดสมาธิให้อยู่กับตัวเอง แล้วดูคลิปธรรมะก่อนบิน ความยาว 10 นาที กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกความเข้าใจในชีวิต ธรรมะให้รู้ถึงความสำคัญการมีสติ ความไม่ประมาท หรือเจริญสติในชีวิตประจำวันก่อนบิน 5 นาที และการตรวจทำเช็คลิสต์ทุกครั้งก่อนบินฯ กำหนดรู้ตัวพร้อมในขณะทำการบิน และลงจอด การทำบันทึกการบินในสิ่งที่ได้พบเจอมา

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านความปลอดภัยสำหรับนักบินฯ

หลังจากสร้างความเข้าใจถึงกระบวนการใช้ชุดฝึกการประเมินและตรวจสอบด้วยตนเอง หลังจากแจ้งเงื่อนไขตามจริยธรรมในคน เพื่อให้นักบินได้ฝึกปฏิบัติทดสอบการใช้เครื่องมือประเมินและตรวจสอบตนเอง โดยก่อนที่จะใช้เครื่องมือปฏิบัติการเพิ่มสมรรถนะด้านความปลอดภัยด้วยการ Check list ผู้วิจัยได้ให้ส่งคลิปเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเจริญสติที่ส่งผลต่อการมีสมรรถนะการบินที่ปลอดภัย โดยเลือกคลิปให้นักบินได้ดูก่อนทำการบิน คือ คลิปการฝึกสติเบื้องต้น (Office of the Basic Education, 2015) ให้ดูก่อนการบิน ทำให้เกิดสมาธิจากการฟัง ทั้งนี้เนื้อหาในคลิปนี้ได้บรรยายถึงหลักการและความสำคัญของการเจริญสติและสมาธิ ทั้งนี้ ในการเลือกคลิبدังกล่าวผู้วิจัยจะใช้การสังเกตจิตของนักบินอาสาสมัครอากาศยานเบาพิเศษรมบิน หากว่ายังไม่คุ้นเคยกับการฝึกปฏิบัติก็จะเริ่มต้นให้ดูคลิبدังกล่าว ซึ่งง่ายและฝึกตามได้ แต่หากนักบินท่านใดเคยฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานแล้ว ก็จะให้ดูคลิปที่ 2 เพื่อเสริมสร้างให้เห็นอานิสงส์ของการปฏิบัติสติและสมาธิให้มากยิ่งขึ้น

ดังนั้นการส่งคลิปให้ชมก่อนบินก็นับว่าเหมาะกับบริบทของนักบินเหล่านั้น ภายหลังจากชมคลิปผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมปฏิบัติการทดลองใช้แบบตรวจสอบตนเอง Checklist ตามรายละเอียดในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แบบฝึกอบรมที่ 1 สร้างความเข้าใจ แจ้งเงื่อนไขตามจริยธรรมในคน เพื่อฝึกปฏิบัติทดสอบความรู้สึกตามหลักพุทธวิธีก่อนบิน 5 นาที ทดสอบระดับความรู้สึก ตรวจสอบสมรรถนะของตัวนักบินด้วยการเจริญสติ รู้กาย รู้ใจ

ความพร้อมของฉันทันนี้ สติอยู่กับตัวเองกำหนดรู้ภายใน รู้ ตื่น และเบิกบาน					
S: Satipatthāna (S1-S6)	พร้อม	พร้อม	กลาง	ค่อนข้าง	น้อย
	มาก			น้อย	
	5	4	3	2	1

S1) สายตามองภาพชัดเจนไม่เคืองตา มีทัศนวิสัยในการมองเห็นที่ดี ตาไม่บอดสี					
S2) หูได้ยินเสียงชัดเจน รับฟังข้อมูลข่าวสารได้ดี ไม่คลุมเครือหรือหูหนวก					
S3) จมูกกลมหายใจได้สะดวก สามารถรับกลิ่นได้ปกติ					
S4) สามารถพูดได้หรือสื่อสารได้ชัดเจน					
S5) สภาพร่างกายไม่มีส่วนใดส่วนหนึ่งที่กำลังรักษาตัวหรือพิการ					
S6) มีสุขภาพจิตที่ดี มีจิตใจร่าเริงเบิกบาน ไม่บกพร่องทางจิต					
ความพร้อมของฉันทันนี้ สดอยู่กับตัวเอง กำหนดรู้ ตื่น และเบิกบานตระหนักรู้คุณค่าในตนเอง					
A: Awareness (A1-A4)	พร้อม มาก 5	พร้อม 4	กลาง 3	ค่อนข้าง น้อย 2	น้อย 1
A1) ความปลอดภัยในชีวิตของตนเองต้องให้ความสำคัญและมีความหวัง					
A2) ตระหนักถึงความเดือดร้อนต่อทีมงานในความผิดพลาดเกิดขึ้นจากเรา					
A3) คนที่เรารักยังรอเราอยู่ด้วยความเป็นห่วงเป็นใย					
A4) ฉันทดติดตามข้อมูลการบินด้วยจิตสำนึกถึงความปลอดภัย					
(ลงชื่อ)	นักบินอาสา SAPK1				

ตารางที่ 2 แบบฝึกปฏิบัติที่ 2 ทดสอบระดับความรู้สึก สร้างความมั่นใจ แจ่มเจื่อนใจตามหลักความปลอดภัยและการป้องกันอุบัติเหตุตามแบบพิจารณาสิ่งอุปการณ

ความพร้อมของฉันทันนี้ก่อนบินได้ใส่ใจ ด้วยสมาธิพิจารณาอยู่กับสิ่งเหล่านี้ด้วยสติ เพื่อความปลอดภัยในการกิจ					
P: Professional (P1-P6)	พร้อม มาก 5	พร้อม 4	กลาง 3	ค่อนข้าง น้อย 2	น้อย 1
P1) สภาพเครื่องยนต์ และส่วนเกี่ยวข้องกับเครื่องยนต์ โครง ใบพัด					
P2) สภาพร่ม และส่วนเกี่ยวข้องกับร่ม และ ร่มสำรอง					
P3) อุปกรณ์เสริมต่างๆที่ใช้การบิน วิหุยสื่อสาร					
P4) สิ่งบริภัณฑ์เครื่องแต่งกายป้องกัน ชุดนักบิน สนับเช่า รองเท้า					

P5) สภาพอากาศ ความเร็วลม ทิศทางลม อุณหภูมิ และทัศนวิสัยของอากาศ					
P6) สภาพสิ่งแวดล้อม ภูมิประเทศ สิ่งกีดขวาง ต้นไม้ สิ่งก่อสร้าง					
ความพร้อมของฉนวนนี้ก่อนบิน ได้รับคำแนะนำจากเพื่อนๆในบริบทต่างๆด้วยสติและสมาธิ ถึงความปลอดภัย					
K: Kalayanamitta	พร้อม มาก5	พร้อม 4	กลาง 3	ค่อนข้าง น้อย 2	น้อย 1
1) ฉันได้รับคำแนะนำ ย้ำเตือนความปลอดภัย จากครู					
1.1 ก่อนบิน					
1.2 ขณะบิน					
1.3 หลังบิน					
2) ฉันได้รับการแนะนำและช่วยแจ้งเตือนความปลอดภัยจากเพื่อนนักบิน					
2.1 ก่อนบิน					
2.2 ขณะบิน					
2.3 หลังบิน					
(ลงชื่อ)	นักบินอาสา SAPK 1				

ตารางที่ 3 ฝึกปฏิบัติการใช้แบบเช็คลิสต์ และสมุดบันทึกความพร้อม (แบบย่อส่วน)

ลำดับ	รายการ	สถานภาพความพร้อมบิน					หมายเหตุ อายุใช้งาน
		พร้อม มาก 5	พร้อม 4	กลาง 3	ข้าง น้อย 2	น้อย 1	
1	สิ่งอุปกรณ์						
	สถานภาพเครื่องยนต์						
	สภาพของใบพัด						
	หมวกนักบิน						
	ชุดนักบิน						
	ร่มไต่บิน						
	เครื่องมือสื่อสาร						
2	สภาพอากาศ						
	เหมาะสมทำการบิน						
3	สภาพสนามบิน						
	เหมาะสมทำการบิน						
4	จดบันทึกการบิน						
	ผู้ตรวจเช็ค	นักบินอาสา SAPK 1/...../.....					

รูปแบบการเช็คลิสต์ และจัดบันทึกใช้เฉพาะอากาศยานเบาพิเศษร่มบิน ซึ่งเหมาะกับนักบินหรือนักกีฬาอากาศยานเบาพิเศษร่มบิน อาจจะเปลี่ยนรูปแบบหรือขนาดได้ตามความต้องการ จากตารางชุดฝึกปฏิบัติที่ 1-2 และ 3 เป็นการสร้างชุดฝึกปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะฯ ตามหลักพุทธวิธีเพื่อให้นักบินอากาศยานเบาพิเศษร่มบิน ใช้ฝึกฝนในการควบคุมสติ ให้ตระหนักรู้คุณค่าความสามารถและทักษะใน เป็นการสร้างสรรค์ด้วยสติ การคิดแบบสติสัมปชัญญะภายใต้ฐาน กายและใจ ซึ่งถือได้ว่าเป็นชุดฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ ดังผลจากข้อมูลเชิงปริมาณแสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ชุดฝึกปฏิบัติการเสริมการเสริมสร้างสมรรถนะฯ ด้วยพุทธสันติวิธี S-A-P-K Model ดังนี้

ผลการประเมินด้วยเครื่องมือเชิงปริมาณ

นักบิน/ สมรรถนะด้าน ความปลอดภัย	Satipathāna สติรู้กาย ใจ $\bar{X}$	Awareness ตระหนักรู้ คุณค่าชีวิต $\bar{X}$	Professional ความเป็นมือ อาชีพ $\bar{X}$	Kalayanamitta กัลยาณมิตรช่วย เตือนสติ $\bar{X}$	Checklist ตรวจสอบความพร้อม อุปกรณ์ $\bar{X}$
คนที่ 1	4.50	4.80	5.00	4.67	5.00
คนที่ 2	5.00	5.00	4.67	5.00	5.00
คนที่ 3	4.67	4.80	4.83	5.00	5.00
คนที่ 4	5.00	5.00	5.00	4.67	4.93
คนที่ 5	4.50	4.80	4.83	5.00	5.00
คนที่ 6	5.00	4.80	4.83	4.67	4.93
คนที่ 7	4.33	5.00	5.00	5.00	4.93
คนที่ 8	4.33	4.80	4.50	4.67	4.73
คนที่ 9	4.87	5.00	5.00	5.00	4.73
คนที่ 10	4.83	4.80	4.67	5.00	4.87
คนที่ 11	4.83	5.00	5.00	4.67	4.80
คนที่ 12	4.33	4.40	4.67	4.33	5.00
คนที่ 13	5.00	5.00	5.00	5.00	4.80
คนที่ 14	5.00	5.00	4.83	5.00	4.87
คนที่ 15	5.00	4.80	4.83	5.00	5.00
รวมค่าเฉลี่ย	4.74	4.86	4.84	4.89	4.91

ผลคะแนนค่าเฉลี่ยแต่ละด้านตามรูปแบบ S-A-P-K พบว่า นักบินอากาศยานเบาร่มบินพิเศษในการใช้ชุดฝึกมีความพร้อมในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยโดยภาพรวม 4.76 ซึ่งถือได้ว่าการเสริมสร้างสมรรถนะด้านความปลอดภัยสำหรับนักบิน เมื่อใช้ชุดฝึกแล้วนักบินมีความพร้อมด้านจิตใจอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาความพร้อมรายด้านของนักบิน พบว่า ด้านกัลยาณมิตร กล่าวคือ การได้รับคำแนะนำ ช่วยเตือนความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.89 อยู่ในระดับมาก รองลงมาเป็นด้านของการตระหนักรู้ในคุณค่าชีวิต มีค่าเฉลี่ย 4.86 อยู่ในระดับมาก, ด้านความเป็นมืออาชีพ คือ ความใส่ใจในความปลอดภัย ในภารกิจต่างๆ ด้านปลอดภัย

ค่าเฉลี่ย 4.84 อยู่ในระดับมาก และด้านสติ คือ การกำหนดรู้ภายใน (รู้ ตื่น เบิกบาน) ค่าเฉลี่ย 4.84 อยู่ในระดับมาก เช่นกัน สำหรับการตรวจเช็คความสมบูรณ์ของอุปกรณ์ต่างๆ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.91 สะท้อนถึงนักบินมีความใส่ใจตรวจเช็คอุปกรณ์ สอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

เครื่องมือวิเคราะห์ผล ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิ, ผู้เชี่ยวชาญ, เอกสารตำรางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง, และนักบินนักกีฬาทางอากาศที่เข้าร่วมทดลองการใช้ชุดฝึกปฏิบัติเสริมสร้างความปลอดภัยสำหรับนักบินด้วยหลักพุทธสันติวิธีกับนักบิน ดังนี้

: การเตรียมพร้อมดียิ่งขึ้นและเป็นระบบชัดเจน เป็นขั้น เป็นตอน มีความรู้สึก มั่นใจ มั่นคง แน่วแน่ มีการใช้ระบบเช็คลิสต์ในการตรวจสอบอุปกรณ์ ในภารกิจการบินตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ

: มีความรู้สึกดีขึ้นอย่างเป็นระบบ แต่ยังห่วงใยในสถานการณ์ไม่คาดคิดอยู่บ้าง เช่น กระแสลมแปรปรวน

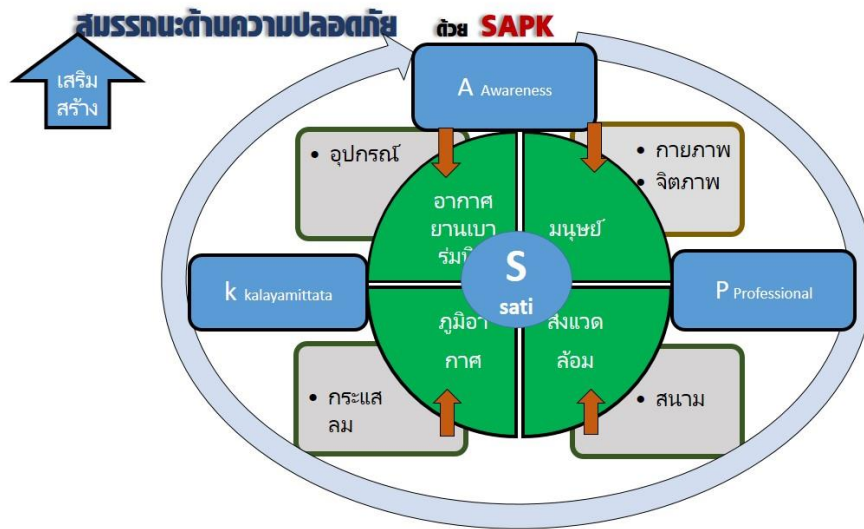
: มีความรู้สึกในกัลยาณมิตรมากกว่าเดิม และเห็นความสำคัญชัดเจน

สรุป

กล่าวโดยสรุป ทั้งเรื่องของจิตใจ คือ สติ การตระหนักรู้คุณค่าชีวิต การใส่ใจความปลอดภัยอย่างมีอาชีวะ และการมีกัลยาณมิตรช่วยเหลือความปลอดภัยซึ่งกันและกัน ตลอดจนแบบประเมินตรวจสอบอุปกรณ์ซึ่งเป็นโมเดล การเสริมสร้างสมรรถนะฯ ด้วยพุทธสันติวิธี สามารถช่วยให้นักบินได้มีสติ ตระหนักรู้ และใส่ใจความปลอดภัยทั้งของตนเองและเพื่อนนักบิน สอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงคุณภาพที่สะท้อนว่าชุดฝึกตามโมเดล S-A-P-K ทำให้นักบินมีระบบขั้นตอนในการตรวจสอบความปลอดภัยในการบินเครื่องบินอากาศยานเบาร่วมบินพิเศษได้อย่างดี

องค์ความรู้ใหม่

กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะด้านความปลอดภัยสำหรับนักบินอากาศยานเบาพิเศษร่วมกับด้วยพุทธสันติวิธี เรียกว่า SAPK Model ประกอบด้วย

Satipatana สติสัมปชัญญะ ความระลึกได้ และความรู้สึก การรู้สึกตัวอยู่เสมอ นักบินอากาศยานเบาพิเศษร่วมกับจึงควรเจริญสติ เพื่อเพิ่มทักษะเสริมสร้างสมรรถนะด้านความปลอดภัยได้อย่างดี การฝึกเจริญสติอย่างง่ายคือ การจดจ่ออยู่กับลมหายใจและความรู้สึกตัว ผ่านการสังเกตลมหายใจ เมื่อเริ่มหายใจเข้าลงจะเริ่มนิ่งและมีสติมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยนักบินยามเกิดเหตุฉุกเฉินในการบินที่ต้องอาศัยกำลังสติ นักบินควรหมั่นเจริญสติทุกครั้งก่อนจะทำการบิน

Awareness ตระหนักถึงคุณค่าชีวิต กล่าวคือ การพิจารณาด้วยโยนิโสมนสิการและมีสติคอยกำกับ จะทำการสิ่งใดต้องคำนึงถึงชีวิตของตนและคนที่อยู่ข้างหลัง ไม่กระทำการใดที่ประมาท การเตรียมพร้อมภายในกายและใจ ใช้ปัญญาแยกแยะคัดสรร มิให้เกิด งามาย หูเบา เชื่อง่าย ไร้เหตุผล และมีมิจฉาทิฐิง่าย ต้องหนักแน่นในเหตุผลเชื่อมั่นในตัวเอง ความตระหนักรู้หรือความเข้าใจถึงสถานการณ์หรือปัญหาหรือความเป็นจริง

Professional ความชำนาญ คือ ความสามารถและทักษะรวมกันจน นักบินอากาศยานเบาพิเศษต้องฝึกฝนให้ชำนาญใน 4 องค์ประกอบ มนุษย์ อุปกรณ์ อากาศ สิ่งแวดล้อม ควรมีเครื่องมือไว้ตรวจสอบความก้าวหน้า เช็คลิสต์ (checklist) เป็นเครื่องมือไว้ตรวจสอบความพร้อมของ อุปกรณ์ สภาพอากาศและสิ่งแวดล้อม บันทึกไว้เป็นหลักฐาน เปรียบเทียบ ศึกษา เรียนรู้ เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลการบินได้อย่างดี

Kalayanamitta การเป็นกัลยาณมิตร คือ มี การเพื่อนที่คอยช่วยเหลือเพื่อนหรือครูที่ทำหน้าที่เป็นมิตรคอยเตือนสติ ซึ่งธรรมของนักบินอากาศยานเบาพิเศษ แม้จะมีความเป็นอิสระ แต่เพื่อความปลอดภัยแล้วไม่ควรทำการบินเพียงลำพัง การบินต้องมีทีมงาน ต้องมีเพื่อนนักบินที่ดีต่อกันและกัน ทิศทางซึ่งธรรมะข้อนี้สามารถเสริมสร้างสมรรถนะด้านความปลอดภัย

อภิปรายผลการวิจัย

กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะฯ ด้วยพุทธสันติวิธี เรียกว่า SAPRK Model ประกอบด้วย Satipatana -สติสัมปชัญญะ Awareness – ตระหนักถึงคุณค่าชีวิต Professional ความชำนาญ Kalayanamitta –การเป็นกัลยาณมิตร ล้วนแล้วแต่จะช่วยเสริมสร้างสมรรถนะด้านความปลอดภัยให้กับนักบิน เพราะสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุจากคนหรือนักบินที่ไม่พร้อมทางด้านสุขภาพกายและใจแต่ยังฝันที่จะบิน ความบกพร่องของอุปกรณ์และเครื่องมือสำหรับการบินอันเนื่องจากการไม่ได้ตรวจเช็คอย่างจริงจัง และความรู้ด้านการบินเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สภาพสนาม สิ่งปลูกสร้าง สิ่งกีดขวาง สภาพอากาศกระแสมุม หมอกควัน ฝุ่นละอองปิดบังทัศนวิสัย ซึ่งนักบินต้องมีทักษะในการแก้ปัญหาอย่างมีสติและความรู้ความชำนาญใน Phra Pramote wadagovido (2019) อุปกรณ์และปัจจัยพื้นฐานการบิน ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องมีสติอยู่กับตัวตลอดเวลาสอดคล้องกับ กล่าวว่าการฝึกสติสร้างสมาธิ คือเป็นกระบวนการหนึ่งที่ได้เข้าไปควบคุมอารมณ์ภายในให้มีระเบียบแบบแผน มีเหตุมีผล วิเคราะห์เจาะลึก สติคือ ความระลึกได้ รู้สึกตัว เตือนตัวเองเสมอ สติมีไว้เพื่อสังเกตกายและใจ สมาธิมีกล่าวไว้มากหมาย แต่สรุปก็คือความสงบนิ่งของจิต ความรู้สึกสุข สงบ สบาย และละเอียดไปตามสติปัญญา การมีสติและสมาธิของนักบินที่อยู่ในสภาวะความเสี่ยงที่ไม่คาดหวัง การฝึกสติซ้ำแล้วซ้ำอีกก็คือสมรรถนะด้านความปลอดภัย ภายในนั่นเอง เมื่อเกิดความเสี่ยงไม่คาดหวังก็จะสามารถแก้ปัญหานั้นได้อย่างมีเหตุมีผล

การหมั่นตรวจเช็คสภาพความพร้อมอุปกรณ์ และการประเมินสภาพแวดล้อม ลม อากาศ สนาม เป็นหนึ่งในสมรรถนะด้านความปลอดภัยที่นักบินต้องฝึกเป็นนิสัย สอดคล้องกับ Meunpookieow (2019) นักกีฬาเหรียญทอง ทีมชาติไทย สมาคมกีฬาทางอากาศ และการบินแห่งประเทศไทยฯ กล่าวว่า ความปลอดภัยของนักบินสัมพันธ์กับสิ่งอุปกรณ์และเครื่องมือ ต้องเชื่อมเป็นส่วนหนึ่งของนักบิน รับรู้ และรู้สึกความเปลี่ยนแปลงของอุปกรณ์ และอุปกรณ์มีมาตรฐานรับรอง และกำหนดอายุใช้งาน ก่อนทำการบินทุกครั้งนักบินต้องตรวจเช็คคุณสมบัตินี้ครบตามมาตรฐานกำหนด แต่บางสิ่งอาจไม่เห็นเด่นชัดบางอย่างจะเห็นชัดเจนเช่น ร่มจะใช้บินแตกต่างกัน สภาพอากาศแตกต่างกัน วัตถุประสงค์แตกต่างกัน การเลือกใช้ให้เหมาะสมกับภารกิจนั้นๆ

การมีมิตรภาพระหว่างกลุ่มนักบินนับว่าเป็นการเสริมสร้างสมรรถนะด้านความปลอดภัยที่นอกเหนือจากทักษะความสามารถของนักบินเป็นหัวใจสำคัญในการบิน ซึ่งประเด็นนี้ Singsri (2019) นักกีฬาทางอากาศจังหวัดกาฬสินธุ์ และครูฝึกสอนกีฬาทางอากาศร่มบิน กล่าวว่า เพื่อนหรือครูบางครั้งก็บินด้วยกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดูแลความปลอดภัยให้กัน เช่น อุปกรณ์ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการบิน นอตทุกตัว น้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น สายร่มทุกสาย กระแสมุมแรงเกินไป ทิศทางลม ภูมิประเทศ สนามมีสิ่งกีดขวางอยู่ ข้อบกพร่องต่างๆ ก่อนทำการบิน ท้ายที่สุดคือการตระหนักถึงคุณค่าชีวิตของตน

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า “กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะด้านความปลอดภัยของนักบินอากาศยานเบาพิเศษร่มบินตามหลักพุทธสันติวิธี” นั้นจะสำเร็จได้จะต้องเริ่มตั้งนักกีฬาทางอากาศ เริ่มฝึกเป็นนักบินอากาศยานเบาพิเศษ ปลูกฝังความเป็นกิจวัตรในการปฏิบัติ ด้วยความสำนึก และตระหนักในคุณค่าของชีวิต คุณค่าของ

ความสามารถและทักษะ พัฒนาสังคมนักบินอากาศยานเบาพิเศษร่วม ไปสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน อุดมด้วยปัญญาและมีสติเป็นฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ชมรมร่มบินทั่วประเทศ สมาคมกีฬาทางอากาศและการบินแห่งประเทศไทยฯ การกีฬาแห่งประเทศไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีมาตรการในการออกใบอนุญาตสำหรับนักบินที่ผ่านการอบรมพัฒนาสติควบคู่กับฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้การก่อนเป็นนักบิน และนักกีฬาทางอากาศ และมีการสอบ หรือทดสอบรู้เฉพาะทางตามระยะเวลาสมควร

1.2 ชมรมร่มบินทั่วประเทศ สมาคมกีฬาทางอากาศและการบินแห่งประเทศไทยฯ การกีฬาแห่งประเทศไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำกระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะฯ ตามหลักพุทธสันติวิธีไปประยุกต์สร้างหลักสูตรระยะสั้นอย่างต่อเนื่อง ให้ตระหนักถึงคุณค่าและความสามารถทักษะในตนเอง เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาพัฒนาเป็นหลักสูตรพัฒนาสติสำหรับกีฬาที่มีความเสี่ยง เช่น กีฬาอากาศยานเบาพิเศษร่มบิน

2.2 ศึกษาถึงการนำเสนอในรูปแบบอื่นๆ ที่สะท้อนถึงการนำไปใช้ ให้เกิดความปลอดภัยในกีฬาประเภทอื่นๆที่มีความเสี่ยงที่คล้ายกันได้ พุทธสันติวิธีเป็นปราชญ์นำพาชีวิตสู่ความสงบสุขอย่างยั่งยืน

References

- Meunpookieow (2019). Gold medal athlete, Thai national team, Air Sports Association And aviation Thailand under royal patronage. *Interview*. October 31.
- Phra Pramote wadakovid (2019). Lecturer of Peace Studies Program, Graduate school, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. *Interview*. December 19.
- Singsri, S. (2019) Parabolic Trainer Air Sports province Kalasin, & Air Sports Association and aviation Thailand under royal patronage. *Interview*. Desember 3.
- Thairath. (2020). *Paramotor crash in Sai Noi District, Nonthaburi Province*. Retrieved March 4, 2020, from <https://thairath.co.th>
- Weekend hobby. (2007). *Korean paramotor pilot crashed*. Kom Chat Leuk. Retrieved March 4, 2020, from <https://Weekendhobby .com>